

Héraðsdómur Reykjavíkur

Dómur 28. júní 2019

Mál nr. E-3894/2018:

Páll Þór Ómarsson Hillers
Jónas Þór Jónasson lögmaður
gegn
Faroe Ship
Svanhvít Axelsdóttir lögmaður

Dómur

Mál þetta var höfðað 16. nóvember 2018 og dómtekið 5. júní 2019. Stefnandi er Páll Þór Ómarsson Hillers, [...], en stefndi er P/f Faroe Ship, Eystrara bryggja, FO-100, Þórshöfn í Færeyjum.

Dómkröfur stefnanda eru þær að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 1.423.426 krónur, auk dráttarvaxta samkvæmt 1. mgr. 6. gr. III. kafla vaxtalaga nr. 38/2001 af þeirri fjárhæð frá 1. september 2016 til greiðsludags. Þá krefst stefnandi málskostnaðar.

Stefndi krefst aðallega sýknu af kröfum stefnanda, en til vara að stefnukröfur verði lækkaðar verulega. Þá krefst stefndi málskostnaðar.

I.

1.

Upphaflega höfðaði stefnandi mál á hendur stefnda 5. desember 2016, og gerði stefnandi þá, eins og í máli þessu, kröfu um frekari laun í uppsagnarfresti til viðbótar við þá 90 daga sem hann hafði fengið greidda. Með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 9. mars 2018 í máli nr. E-2729/2016 var stefndi sýknaður af kröfum stefnanda. Með dómi Landsréttar 9. nóvember 2018 í máli nr. 304/2018 var málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi vegna annmarka á útlistun dómkröfunnar auk þess sem málið var ekki talið fullnægja áskilnaði e-liðar 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

2.

Stefnandi var ráðinn til starfa á kaupskip stefnda frá 1. janúar 2011 og var um ótímabundna ráðningu að ræða. Samkvæmt ráðningarsamningi aðila greiddust laun samkvæmt kjarasamningi Sjómannafélags Íslands og Samtaka atvinnulífsins. Vinnufyrirkomulag stefnanda var þannig að hann vann samtals 28 daga og átti síðan 14 daga frí. Uppsagnarfrestur var þrjú mánuðir.

Stefnanda var sagt upp störfum með bréfi 20. maí 2016 „vegna hagræðingar“ en þá starfaði hann á Lagarfossi. Var gert ráð fyrir að uppsögn tæki gildi þegar í stað og var ekki óskað eftir vinnuframlagi stefnanda í uppsagnarfresti, frá 20. maí til 20. ágúst 2016.

Stefnandi fékk greidd laun alla 90 daga uppsagnarfrestsins og fór fram uppgjör við hann í samræmi við það. Með bréfi, dags. 6. júní 2016, óskaði stefnandi eftir að launauppgjórið yrði endurskoðað með hliðsjón af staðgengilslaunum samkvæmt 36. gr. sjómannalaga. Í svari stefnda, dags. 29. júní sama mánaðar, var beiðni stefnanda hafnað með þeim röksemdum að ákvæðið ætti ekki við þar sem stefnanda hefði ekki verið sagt upp vegna sjúkleika og að uppsögnin væri byggð á gagnkvæmum uppsagnarfresti „samkvæmt ráðningarsamningi og sjómannalögum“.

Launakjör stefnanda hjá stefnda á meðan hann starfaði hjá stefnda voru með þeim hætti að hann fékk greidd mánaðarlaun sem voru reiknuð þannig að hann fékk greidda tiltekna fjárhæð fyrir hvern dag sem hann vann, auk þess sem greidd var svokölluð Færeyjaviðbót, sem er föst fjárhæð. Þessu til viðbótar fékk stefnandi greitt fyrir þá yfirvinnu sem hann vann og svokallaðan bónus, þ.e. greiðslur fyrir vinnu við lestun og losun. Launagreiðslur til stefnanda voru því breytilegar eftir unninni vinnu í hverjum mánuði.

II.

1. Helstu málsástæður og lagarök stefnanda

Stefnandi leggur til grundvallar kröfu sinni á hendur stefnda að honum hafi verið sagt upp störfum og honum ekki gefinn kostur á því að vinna uppsagnarfrestinn. Með þessu hafi stefndi rift ráðningu hans, sbr. 25. gr. sjómannalaga, og slitið henni fyrirvaralaust og af þeim sökum eigi hann rétt á fullum launum allan uppsagnartímann, en ekki aðeins grunnlaunum og svokallaðri Færeyjaviðbót.

Stefnandi telur að í þeim tilvikum þegar ráðningu sjómanns sé slitið með þeim hætti sem gert var, þá eigi hann í öllum tilvikum rétt á að fá full laun, þ.e. grunnlaun og alla launapósta hverju nafni sem nefnast allan þriggja mánaða uppsagnarfrestinn.

Hefur stefnandi afmarkað kröfu sína við yfirvinnu og svokallaðan bónus, þ.e. vinnu fyrir lestun og losun, samtals að fjárhæð 1.423.426 krónur. Er fjárfrafa stefnanda byggð á launaseðlum þess manns sem tók við starfi hans um borð í skipinu á uppsagnarfresti stefnanda.

Telur stefnandi að stefndi geti ekki skert rétt launþega til að fá þau laun sem honum hefðu verið greidd, hefði hann fengið að vinna í uppsagnarfrestinum. Hann eigi því rétt á sömu launum þann tíma og eftirmaður hans í starfinu fékk, greidd, þ.e. staðgengilslaunum. Verði ekki fallist á kröfu stefnanda um að beitt verði 25. gr. sjómannalaga, þá vísar stefnandi til 27. gr. sömu laga. Samkvæmt dómfordæmum og fræðiritum skuli greiða full laun á uppsagnartíma í samræmi við þau launakjör og kjarasamninga sem viðkomandi sjómaður starfaði eftir og skuli hann verða eins settur fjárhagslega og hann hefði fengið að starfa út uppsagnarfrest sinn.

2. Helstu málsástæður og lagarök stefnda

Stefndi byggir sýknukröfu sína á því að launauppgjör til stefnanda í þriggja mánaða uppsagnarfresti hafi verið fullnægjandi og að stefnandi eigi ekki rétt á frekari greiðslum úr hendi stefnda vegna starfslokanna.

Stefndi hafnar því að stefnandi eigi rétt á staðgengilslaunum í uppsagnarfresti. Sá starfsmaður sem ráðinn hafi verið í stað stefnanda geti ekki verið staðgengill stefnanda enda hafi hann tekið við starfinu. Launaseðlar þess manns sýni því ekki staðgengilslaun sem hægt sé að nota til viðmiðunar. Stefndi hafi þannig ekki sannað að hann eigi rétt á launauppgjöri í uppsagnarfresti sem taki mið af launum þessa manns. Krafa hans sé ósönnuð að þessu leyti og leiði til sýknu.

Stefndi telur að 25. gr. sjómannalaga eigi ekki við. Greiðslur samkvæmt ákvæðinu komi eingöngu til álita þegar skipverja sé vikið úr skiprúmi og ástæða þess rúmist ekki innan heimilda 23. og 24. gr. laganna. Þegar svo hátti til sé uppsögn ólögmat og bótaréttur þá almennt fyrir hendi. Ráðning stefnanda hafi verið ótímabundin með gagnkvæmum uppsagnarfresti. Stefnda hafi ekki verið vikið úr starfi skv. 25. gr. sjómannalaga heldur sagt upp með uppsagnarfresti og honum greidd laun allan uppsagnarfrestinn.

Stefndi hafnar sem rangri og ósannaðri skilgreiningu stefnanda á því hvað teljist „full laun“. Stefndi telur að í því felist ekki annað en að stefnandi fái greidd þau föstu laun sem greidd voru fyrir hvern dag (daglaun og Færeyjaviðbót). Full laun taki ekki

til yfirvinnu og annars sem eingöngu hafi verið greitt fyrir eftir vinnuframlagi og verið mismunandi frá einum degi til annars. Sé þetta í samræmi við 2. mgr. 27. gr. sjómannalaga. Auk þess telur stefndi að stefnandi hafi ekki gert grein fyrir því með viðhlítandi hætti hvað hann telji að falla eigi undir full laun.

Stefndi telur samkvæmt þessu að þar sem stefnanda hafi ekki verið gert að vinna uppsagnarfrestinn eigi hann ekki rétt á því að fá greiðslur fyrir yfirvinnu eða bónus, þar sem engin slík vinna hafi verið innt af hendi af hans hálfu á þeim tíma.

Stefndi telur að samlíking stefnanda við kauptryggingu sjómanna sé röng því að stefnanda hafi verið greidd daglaun sem hann átti rétt til að fá fyrir hvern unninn dag, og hann hafi auk þess fengið greidd laun fyrir þá daga sem hann hefði annars verið í fríi. Því sé um gjörólík tilvik að ræða. Dómar sem varða sjómenn og greiðslu kauptryggingar til þeirra eigi því ekki við.

Til vara gerir stefndi þær kröfur að fjárfrafa stefnanda verði lækkuð.

III.

Ágreiningur málsaðila lýtur að því hvort stefnandi eigi rétt til frekari launa í uppsagnarfresti en þeirra launa sem hann fékk greidd. Stefnandi telur að miða beri greiðslur við kaughugtak 25. gr. sjómannalaga, þ.e. að laun verði miðuð við skaðabætur vegna ólögmatrar riftunar á ráðningarsamningi. Telur stefnandi að stefndi hafi fyrirvaralaust slitið ráðningu hans og af þeim sökum eigi hann rétt á fullum launum allan uppsagnartímann. Með vísan til þess krefst stefnandi þess að stefndi greiði honum fyrir yfirvinnu og það sem kallast bónus, þ.e. fyrir vinnu við lestun og losun, eins og hann hefði unnið um borð í skipinu á uppsagnarfresti, samtals að fjárhæð 1.423.426 krónur.

Stefndi telur á hinn bóginn að almennar reglur vinnuréttar eigi við, að um hafi verið að ræða lögmæta uppsögn og að greidd hafi verið laun í uppsagnarfresti og að stefnandi eigi ekki rétt á frekari greiðslum frá stefnda.

Í málinu er ekki tölulegur ágreiningur á milli aðila um útreikning stefnukröfu. Þá er ekki ágreiningur um að stefnanda var sagt upp störfum 20. maí 2016 og að hann hafi verið leystur undan vinnuskyldu í þriggja mánaða uppsagnarfresti. Þá er óumdeilt að laun til stefnanda í uppsagnarfresti tóku mið af þeim föstu launum sem hann hafði hjá stefnda. Einnig er ágreiningslaust að greiðslur til stefnanda fyrir yfirvinnu og bónus höfðu á meðan hann starfaði fyrir stefnda farið eftir vinnuframlagi hverju sinni.

Ástæða uppsagnarinnar er óumdeild, en í uppsagnarbréfi er tilgreint að hún sé vegna hagræðingar. Í málinu hefur ekki verið gert líklegt að þeirri hagræðingu megi jafna til þeirra atvika sem tilgreind eru í 23. og 24. gr. sjómannalaga. Er því lagt til grundvallar að starfslok verði ekki rakin til sakar stefnanda og að skilyrði 23. og 24. gr. laganna hafi ekki heldur verið fyrir hendi. Bótaregla 25. gr. laganna getur því ekki átt við um uppsögn stefnanda, eins og haldið er fram af stefnanda.

Það er almenn regla vinnuréttar að vinnuveitandi hafi ákvörðunarvald um það hvort starfsmaður þurfi að vinna í uppsagnarfresti, enda greiði hann starfsmanni laun út uppsagnarfrestinn. Með vísan til þess verður ekki fallist á þá málsástæðu stefnanda að það jafngildi riftun í skilningi 1. mgr. 25. gr. sjómannalaganna að stefndi óskaði ekki eftir vinnuframlagi stefnanda í uppsagnarfresti.

Samkvæmt framangreindu er hafnað bótakröfu stefnanda á þeim grundvelli að um ólögmeta uppsögn hafi verið að ræða og að stefnandi eigi af þeim sökum rétt á fullum launum samkvæmt 1. mgr. 25. gr., sbr. 9. gr. sjómannalaga.

Er það því niðurstaða dómsins að um lögmeta uppsögn hafi verið að ræða og að stefnandi hafi þegar fengið greidd þau laun sem hann átti rétt til í uppsagnarfresti, sbr. 2. mgr. 27. gr. sjómannalaga. Er stefndi, P/f Faroe Ship, því sýknaður af öllum kröfum stefnanda, Páls Þórs Ómarssonar Hillers, í máli þessu.

Eftir úrslitum málsins og með vísan til 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála ber stefnanda að greiða stefnda 2.000.000 króna í málskostnað. Við ákvörðun málskostnaðar er tekið tillit til meðferðar málsins á fyrri stigum sem lauk með frávísun þess frá Héraðsdómi Reykjavíkur.

Jónas Þór Jónasson lögmaður flutti málið af hálfu stefnanda.

Svanhvít Axelsdóttir lögmaður flutti málið af hálfu stefnda.

Ragnheiður Snorradóttir héraðsdómari kveður upp dóminn.

Dómsorð:

Stefndi, P/f Faroe Ship, er sýknaður af kröfum stefnanda, Páls Þórs Ómarssonar Hillers.

Stefnanda ber að greiða stefnda 2.000.000 króna í málskostnað.

Ragnheiður Snorradóttir